

Традиції святкування Великодня в Україні

Походження свята

У святкуванні Великодня вбачають язичницьке коріння. Зокрема в Україні у давнину землероби вірили, що померлі родичі продовжують жити під землею і можуть впливати на її родючість. Саме з цими віруваннями і були тісно пов'язані поминальні обряди навесні.

Чому Великдень?

- Великдень вважається найбільшим днем у році, бо тоді, за віруваннями слов'ян, воскресає бог життя — Сонце, а весь світ возносить хвалу воскресінню, народженню любові, доброти, надії та радості життя. Наші предки вважали, що у цей день Господь відчиняє небо і через небесні ворота приносить у людські душі очисний вогонь.

Дата святкування

Її врегулював Перший Вселенський Собор у Нікеї 325 року, який постановив, що не дозволено християнам святкувати Великдень, коли євреї святкують Пасху. Дата Великодня має випадати на першу неділю після першого весняного повного місяця, яка настає після весняного рівнодення. Якщо станеться так, що на цю неділю припаде і єврейська Пасха, то святкування Великодня переноситься на наступну неділю. Наприкінці IV століття почали складати Пасхалії.

Не я б'ю, верба б'є...

- Вхід Господній у Єрусалим — велике християнське свято у неділю Вербного тижня, перед Великоднем. Народні назви - Вербна неділя (Квітна, Шуткова, Пальмова). Відноситься до числа дванадесятих. Його виникненню послужили біблійні оповіді: Ісус в'їжджав до Єрусалима на ослі, люди встеляли йому шлях пальмовим гіллям, тим самим вітаючи Спасителя.

Чому говоримо: Паска?

Слово «Пасха» походить від назви старозаповітного свята *песах*, що святкували юдеї в пам'ять про звільнення від єгипетського полону. Відзначається 15 нісана. Це свято спочатку мало сільськогосподарське походження. Пасхальне ягня в юдеїв стало прообразом Христа, тому Христос іменується ще Агнцем Божим.

Паски

- У Чистий четвер, коли закінчували писати писанки, розпочинали пекти баби – так здавна називали паски. Баба мала також назви коровай і калач (кулич).
- Зазвичай випікали паски трьох видів:
- жовта паска – сонцю, саме її святити у церкві та споживали у Неділю;
- біла паска – душам померлих родичів, з нею ходили на кладовище на Проводи;
- чорна паска – господарям та родині, власне чорна паска це і є той самий житній хліб, який українці їли щодня.

Що кладуть у великодній кошик?

Пасхальний кошик – це відображення язичницьких вірувань із задобрюванням божеств задля вражаю, достатку. Обрядові страви набули християнської символіки і вже у 15-16 столітті наїдки в українських церквах освячували. Це паска, яйця, сіль, м'ясні та молочні продукти, хрін, вічнозелена рослина, вино.

Христос воскрес!

Велікдень – це Воскресіння Ісуса Христа, що сталося на третій день по його смерті, причому день смерті вважається першим днем. Є найважливішим християнським святом, котре виказує радість з приводу перемоги Сина Божого над Смертю та вічним Забуттям. У Воскресінні християни бачать підтвердження життя після смерті, що і є головним змістом святкування.

Писанка

Пісанка — яйце, декороване з традиційними символами, які намальовані за допомогою воску й барвників.

З писанками і фарбованими яйцями (крашанками) пов'язано безліч легенд, повір'їв, переказів, звичаїв, традицій, обрядів, які виникли ще у дохристиянську добу, видозмінювалися, а з прийняттям християнства набули нової якості. В уявленнях багатьох народів яйце втілювало джерело життя і всього всесвіту. У стародавніх персів, індіанців, візантійців, а також у древніх греків та римлян вважалося, що всесвіт виник з яйця. Давніми художниками використовувалися саморобні фарби, які виготовлялися з кори та плодів дерев, трав і квітів.

Види писанок

- Існує чотири види розписаних яєць — крапанка, дряпанка, крашанка та писанка. Кожен із цих видів має свою систему розпису.

Символіка кольору

Червоний колір
означає радість
життя, любов.
Жовтий - небесне
світло, урожай.
Зелений - життя,
воскресіння природи.
Блакитний - чистоту,
здоров'я.
Чорний з білим -
пошану до померлих.

Як малюють писанки

- Спочатку малюють лінії, які розподіляють яйце на площини. Їх наносять простим олівцем. Яйце підтримується трьома пальцями лівої руки, а три пальці правої руки тримають писачок. Писачком набирають гарячого воску, притулюють його отвором до яйця і пишуть по лініях, позначених олівцем. Візерунок кожна господиня підбирає сама. Після цього яйце занурюють у фарбу, кладуть у духовку і витирають віск.

Символіка орнаменту

Сонце - джерело світла й тепла, символ Христа.

Хрест - символ всесвіту, знак чотирьох сторін світу, чотирьох пір року; святий знак відкуплення.

Дерево життя - символ світобудови.

Спіраль - знак зародження нового життя, родючості.

Триріг - знак святого вогню і Святої Трійці.

Зоря - знак неба, Богині-Матері; символ Діви Марії.

Церква - знак стремлінь до вічності, єднання з небом.

Грабельки - символ дощу, що єднає землю з небом.

Гілка - символ родючості, весняного відродження.

Дубовий листок - символізує чоловічу силу.

Пташка - символ єднання земного й небесного, душі.

Півень - провісник дня, сторож добра проти зла; є символом світла, яке поборолو темряву.

Риба - є символом життя і здоров'я.

Виноград - символ роду; **лоза** - символ Христа.

Безкінецьник - символ природи, вічного життя.

Сорок клинців - символізує чесноти людини і добробут.

Квіти - символізують радість, красу, дітей.

Найдавніші символи

Вишиті писанки з Луганщини

Музеї писанок

- У канадському місті Веревілі, провінції Альберта, за проектом художника Павла Цимбалюка в 1974 році створено з алюмінію дванадцятиметровий пам'ятник українській писанці. Щороку в липні тут відбувається Український фестиваль писанки.
- Єдиний у світі музей писанки збудовано в місті Коломия. Частиною музею є пам'ятник писанці, висота якого сягає 13,5 метрів.
- Також в Україні знаходиться пам'ятний знак українській писанці в с. Доброгостів Львівської області.
- У містечку Вижниця Чернівецької області встановили пам'ятник у вигляді Великодньої писанки.

Писанки регіонів України

